

COL0009

**Plaatsingslijst van de collectie van Dr. Johannes
(Jan) Ingenhousz en nazaten, (1529) 1746 - 1936**

Inhoudsopgave

1 Stukken verworven door de gemeentelijke archiefdienst Breda.....	4
2 Stukken afkomstig van het Stedelijk Museum Breda.....	6

Plaatsingslijst

Dr. Johannes (Jan) Ingenhousz en nazaten, 1746-1936

Plaatsingslijst van de collectie van Dr. Johannes (Jan) Ingenhousz en nazaten, (1529) 1746 - 1936

Inleiding

De collectie bevat stukken van de uit Breda afkomstige arts Jan Ingen Housz (1730 - 1799) en diens familie. Zie voor de genealogie Ingen Housz: Nederlands Patriciaat 59 (1973) 108-136. De collectie bestaat uit twee gedeeltes: A.) Stukken die grotendeels in 1944 door de archiefdienst verworven zijn en in 1947 zijn beschreven dr. P. Scherft. B.) Stukken, afkomstig van het Stedelijk Museum te Breda, in 1984 door de Stichting Stedelijk Museum voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Breda geschonken aan de archiefdienst. De onder B) vermelde stukken zijn beschreven door dr. J.L.M, de Lepper. Vergelijk ook: collectie van Hal (afd.IV-5, nrs. 37-41. De omvang van de gehele collectie Ingen Housz bedraagt 0,8 m. INLEIDING, opgesteld door dr. J.L.M, de Lepper. Jan Ingen housz werd op 8 december 1730 te Breda geboren als zoon van de apotheker Arnoldus Ingen Housz. Na zijn studie aan de Latijnse School te Breda werd hij op zestienjarige leeftijd ingeschreven als student in de medicijnen te Leuven. Na daar de doctorstitel te hebben behaald vertrok hij in december 1754 naar de universiteit te Leiden. In 1756 vestigde hij zich als medicus te Breda. Na de dood van zijn vader (12 juli 1764) vertrok hij in 1765 naar Londen. Daar ontving hij in 1768 van Keizerin Maria Theresia de uitnodiging om naar Wenen te komen ten einde haar kinderen tegen de pokken in te enten. Nadat hij deze taak met succes had volbracht werd hij benoemd tot keizerlijk lijfarts en hofraad met een jaarlijks salaris van 5.000 gulden zonder dat daaraan verplichtingen verbonden waren. Dit gaf hem de mogelijkheid om zich geheel aan de wetenschap te wijden en langdurige reizen te maken. Op 25 november 1775 trouwde hij te Wenen met de veertigjarige, uit Leiden afkomstige, Agatha Maria Jacquin, een zuster van Nicolaas Jacquin die professor in de natuurwetenschappen was aan de Weense universiteit. In 1778 en 1779 was hij in Londen. In 1779 gaf hij daar zijn voornaamste werk uit: 'Experiments on vegetables'. Daarna verbleef hij een aantal jaren in Wenen, waar hij zich weer bezig hield met wetenschappelijke arbeid. In 1788 vertrok hij naar Parijs waar hij bleef tot 14 juli 1789, toen de bestorming van de Bastille hem de stad deed ontvluchten. Na een kort oponthoud te Breda, waar zijn enige broer Louis (Ludovicus), met wie hij steeds hartelijke betrekkingen had onderhouden, op 27 april 1788 overleden was, reisde hij opnieuw naar Londen. De onrustige tijdsomstandigheden, waaronder hij zwaar gebukt ging, hebben hem verhinderd naar Wenen terug te keren. Om verschillende redenen dreigde hij nu in financiële moeilijkheden te geraken. Uit vrees dat de revolutie naar Engeland zou overslaan, had hij het kapitaal dat hij in Londen bezat overgebracht naar Rotterdam en belegd in een lening die de keizer daar had uitgeschreven, wat tot gevolg had, dat dit na de Franse inval in Holland waardeloos werd. Een ander gevaar kwam voort uit een keizerlijk decreet waarbij bepaald werd dat hofbeambten die in het buitenland vertoefden, geen uitkeringen meer zouden ontvangen. Vrienden van Ingen Housz konden evenwel bereiken dat voor hem een uitzondering werd gemaakt. Maar hij kwam opnieuw in moeilijkheden toen de keizerlijke regering in 1798 voorschreef dat allen die gelden hadden uitstaan bij de keizerlijke bank, een derde van dit bedrag moesten opbrengen als verplichte oorlogslening. Bij de zorgen die hem over dit alles vervulden (waarbij men moet bedenken dat de communicatie tussen Londen en Wenen intussen erg moeilijk was geworden) had hij nog te klagen over zijn snel afnemende gezondheid. Op 7 sept. 1799 overleed hij op een landgoed van zijn vriend Lord Lansdowne, die hem in het laatste jaar van zijn leven gastvrijheid had verleend. Zijn vrouw overleed niet lang daarna, op 7 november 1800. Zie voor stukken betreffende de familie Ingen Housz ook de inventaris van het archief van de familie Van Lanschot, 1294 - 1990 (1982), opgesteld door Ch. Jurgens en H. Meulenaars (Rijksarchief in Noord-Brabant, 1994, inv.nr. 50), blz. 148-151. Overzicht van boeken van de hand van Ingen Housz in de bibliotheek van het Stadsarchief Breda.

1 Stukken verworven door de gemeentelijke archiefdienst Breda

1	'Terminologia plantarum', handschrift J. IngenHousz z.j.	1 deel
2	Aantekeningen op medisch gebied, handschrift J. IngenHousz z.j.	1 deel
3	Alfabetische lijst van ziekten en hun therapie, handschrift J. IngenHousz z.j.	1 deel
4	Recepten van Dr. Pringle, 'Formulae quibus utebatur praecipue Prinlius', handschrift J. IngenHousz z.j.	1 deel
5	Alfabetische lijst van Nederlandse uitdrukkingen met het Latijnse equivalent: 'Liber Phrasium Johannis IngenHousz, 1746', 'Phrases Iosephi IngenHousz, 1780', 'Phrases Ludovica IngenHousz, 1795', handschriften J. IngenHousz, met toevoegingen van beide anderen	1 deel
6	Register bevattende de korte inhoud van door IngenHousz geschreven brieven, 1774 feb 24 - 1793 mrt 15. Handschrift J. IngenHousz 1774 - 1793	1 deel
7	Dagboek inhoudende hoofdzakelijk aantekeningen over het bestuur der financiën door J. IngenHousz, 1767 - 1789 jul 4. Handschrift J. IngenHousz 1767 - 1789 NB. De eerste twee folio's zijn uitgesneden: dan volgt het verhaal van zijn reis naar Wenen en zijn ontvangst bij de keizerin, 1768 apr 22 - mei 22. Achterin: een portret van 'Jan IngenHousz C. et archiat. caes. ob caesaream prolem institutione variolarum servatam'. 'A.L.L. ad vivum delin. - Cunego inc. Roma 1769'.	1 deel
8	Handschriften van verhandelingen van Dr. J. IngenHousz z.j.	1 omslag
9	Niet eigenhandige afschriften van verhandelingen van Dr. J. Ingen Housz z.j.	1 omslag
10	Uittreksels uit verschillende werken, door Jan IngenHousz. Handschrift Dr. J. IngenHousz z.j.	1 omslag
11	Wetenschappelijke aantekeningen, handschrift Dr. J. IngenHousz z.j.	1 pak
12	Diverse aantekeningen van Dr. J. IngenHousz, handschrift z.j.	1 omslag
13-13	Ingekomen en minuten van afschriften van uitgegane brieven van Dr. J. IngenHousz z.j.	2 pakken
13	Map 1 z.j.	1 pak
13.a	Map 2 z.j.	1 pak
14.a	Oorkonde ter bewijs van lidmaatschap vna J. Inhenhousz van de Maatschappij der Weetenschappen te Haarlem, 1791 mei 23 1791	1 charter

14	Gedichten aangeboden aan J. IngenHousz bij het bereiken van zijn licentiaat in de medicijnen te Leuven op 24 juli 1753. Gedrukt 1753	1 omslag
15	Stukken betreffende het overlijden en begraven van Dr. J. Ingen Housz, behorende tot de correspondentie van A.J. Ingen Housz te Breda 1799	1 omslag
16	'Papers of Dr. Gibbes', behorende tot de papieren van Dr. J. IngenHousz z.j.	1 omslag
17	Lijst van adressen in Londen, opgesteld door Dr. J. IngenHousz z.j. NB. Met handgeschreven aantekening van de gemeentearchivaris Mej. Mijnsen: 'Adresboekje van leveranciers in Londen'.	1 omslag
18	Papieren van Hendrikus Ferdinandus IngenHousz, geb. op 5 jul 1768, zoon van Ludovicus IngenHousz en Maria Johanna Stuyck 1768 - 1838	1 omslag
18.a	Benoeming door de Raad van State van Hendricus Ferdinandus Ingenhouz tot dokter 'tot Hospitalen voor de Armee van den Staat', 1794 feb 25 1794	1 charter
19	Buitenlandse passen voor Petrus Josephus Wilhelmus IngenHousz, koopman te Breda, geb. op 22 apr 1787, zoon van Ludovicus IngenHousz en Maria Johanna Stuyck 1799 NB. Samenhangend met het overlijden van Dr. J. IngenHousz?	2 stukken
20	Consent verleend aan A. IngenHousz tot het dragen van haarpoeder gedurende één jaar, 1807 feb 13 1807	1 stuk
21	Schrijven van de kanselier der Orde van de Nederlandsche Leeuw aan H.J. IngenHousz, betreffende terugzending der versierselen dier orde, 1825 jun 15 1825	1 stuk
22	Brief van J.H. Hoefft te Breda aan A.J. IngenHousz te Breda waarin hij een Latijns distichon (vers) over de zieke (toneelspeler) Talma aanbiedt ter plaatsing in een Brabantse periodiek, met bijlage. 1826 okt 22 1826	2 stukken
23	Papieren van Dr. Arnold Florent Joseph IngenHousz, geb. op 2 apr 1812, zoon van Henry Ferdinand en Isabelle Claire Marie Havermans 1835 - 1886	1 omslag
24	Uiterste 'verzoeken' (wilsbeschikkingen) van Dr. A.F.J. IngenHousz en M. IngenHousz-Holleringus Pijpers (overl. op 7 mei 1903) z.j.	1 omslag
25	Gelukwensen en krantenberichten ter gelegenheid van het 50-jarig huwelijk Dr. A.F.J. IngenHousz 1897	1 omslag
27-27	Eigendoms- en assurantiepapieren van de familie IngenHousz (1529) 1697 - 1906	1 omslag en 1 transfix
27	Eigendoms- en assurantiepapieren (1529) 1679 - 1906	1 omslag
27.a	Getransfigeerde eigendomspapieren	

- 28 Stukken betreffende de familie Havermans
1705 - (ca. 1809) 1 pak
NB. Zie inliggende specificatie.
- 29 Stukken betreffende de familie Bronsgeest
(19e eeuw) 1 pak
- 30 Schoolschrift met schrijfoefeningen van A.F.J. IngenHousz
(ca. 1830) 1 deeltje
- 31 Dictaten en aantekeningen op medisch gebied van Dr. A.F.J. IngenHousz
z.j. 1 pak
- 41 Contracten van koop, huur en andere stukken betreffende het huis Catharinastraat 18, in 1843
aangekocht door Dr. A.J.F. IngenHousz
1663 - 1930 1 omslag
- 44 Huwelijksaankondigingen van B.J.M. IngenHousz met M.A.H.C. de Bruyn
1855 1 stuk
- 2 Stukken afkomstig van het Stedelijk Museum Breda**
NB. De beschrijvingen zijn gemaakt door Dr. J.L.M. de Lepper en enigszins aangepast ten archieve.
- 46 Aanteekenboekje van Dr. J. Ingen Housz met aantekeningen van wetenschappelijke aard omtrent
bevindingen te Parijs (1788 jul 15 - 1789 jul 8), te Breda en 's-Hertogenbosch (1789 sep) en te
Londen (1789 sep 27 - 1791 feb). Aan de keerzijde notities over uitgaven te Londen in 1778 en
1779 en over uitgaven te Parijs in 1788 en 1789. In een afzonderlijk vakje voorin twee rekeningen
van de medicus Raupp uit Trunhout betreffende een medische behandeling van mejuffrouw Maria
Havermans te Breda in 1793
1788 - 1793 1 deeltje
NB. In leer gebonden.
- 47 Wetenschappelijk aantekeningen van Jan Ingen Housz over plantenfysiologie naar aanleiding van
meningsverschillen met Dr. Priestley
(ca. 1788) 1 stuk
NB. In dorso met potlood: 'uit s.v. (bibliotheek) 822'.
- 48 Fragment van een in het Frans geschreven referaat door Jan Ingen Housz, onder andere over
proefnemingen met platina
(ca. 1790) 1 stuk
NB. Genummerd: 7.
- 49 Twee brieven van Jan Ingen Housz uit Londen aan zijn vrouw te Wenen over huishoudelijke en
financiële aangelegenheden. Vloekopieën met moderne transcriptie
1798 jul 17, 24 1 omslag
- 50 Drie brieven van Jan Ingen Housz van zijn vrouw Agatha uit Wenen, hoofdzakelijk over
huishoudelijke en financiële aangelegenheden
1798 aug 24, nov 21; 1799 aug 13 1 omslag
- 51 Drie brieven van Jan Ingen Housz aan zijn neef Joseph Jacquin in Wenen over financiële zaken, zijn
gezondheid en zijn teleurstellende levensomstandigheden. Ten dele vloekopieën
1798 jul 17, 24; 1799 jun 1 1 omslag
- 52 Brief van Jan Ingen Housz uit Londen aan de bankiersfirma Stametz te Wenen, in verband met
de financiële moeilijkheden waarin hij en zijn vrouw destijds waren geraakt. Vloekopie, met
moderne transcriptie
1798 jul 24 2 stukken

53	Betalingsopdracht, onder andere ten gunste van de aartsbisschop van Toulouse, lopend via de bankiersfirma Stametz. Minuut 1785	1 stuk
54	Brief van Joseph Jacquin aan zijn oom Jan Ingen Housz, onder andere over een mijnonderneming waarin Ingen Housz belangen had en over de vertaling van Ingen Housz' werk 'Experiments on vegetables' door Dr. Scherer 1796 mei 20	1 stuk
55	Geleidebrief van Henri Crumpipen, vice-president van de Algemene Regeringsraad te Brussel, ter toezending van een paspoort voor Jan Ingen Housz 1789 jul 16	1 stuk
56	Brief van een zekere Williams te Nantes aan Jan Ingen Housz te Parijs aangaande het overbrengen van 600 pons sterling overzee 1777 okt 14	1 stuk
57	Bewijs van deelname ten bedrage van duizend pond in de East India Stock, ten name van Jan Ingen Housz 1773 okt 14	1 stuk
58	Doopbewijs voor Jan Ingen Housz, afgegeven op 18 april 1768 door Jacobus Smits, pastoor van de RK kerk in de Brugstraat te Breda 1768	1 stuk
59	Officiële verklaring van het Koninklijk Oberstkammereramte te Wenen voor lijfarts Johan Ingen Housz waarin diens benoeming tot keizerlijke lijfarts en de daaraan verbonden beloning wordt bevestigd. Met twee kopieën 1792 apr 6	1 omslag
60	Akte opgesteld door notaris Jacob de Bruyn te Breda, waarin Jan Ingen Housz aan zijn broer Louis te Breda volmacht geeft om tijdens zijn afwezigheid zijn zaken waar te nemen 1764 sep 24	1 stuk
61	Afrekeningen betreffende de rekening-courant tussen Jan en Louis Ingen Housz over de jaren 1768 - 1788, opgesteld door Louis Ingen Housz 1768 - 1788	1 omslag
62	Akten van schuldbekentenis van Louis Ingen Housz en zijn echtgenote Maria Joanna Stuyck wegens gelden in 1764 en 1768 door hen van Jan Ingen Housz geleend, met aantekening van door Jan Ingen Housz ontvangen rentes over 1765 - 1770 1765 - 1770	2 stukken
63	Overeenkomst aangaande deling van een boedel tussen Jan Ingen Housz en zijn broer Louis 1777 nov 8	1 stuk
64	Aanwijzingen van Jan Ingen Housz omtrent 'fijne of dag-hemden en groffe of nagthemden', die blijkbaar in Nederland moesten worden vervaardigd z.j.	1 stuk
65-65	Wilbeschikkingen van Jan Ingen Housz 1796 - 1800	2 charters en 3 stukken
65	Testament van Jan Ingen Housz, opgemaakt te Wenen op 4 maart 1785. Authentiek afschrift, 1800 1800	1 stuk
65.a	Testament van Jan Ingen Housz dd. Londen, 10 jun 1796, opgesteld onder verklaring van echtheid in 1799. Met een gewaarmerkt en een eenvoudig afschrift 1799	2 stukken

	65.b	Charters	2 charters
66	Rekeningen en kwitanties wegens de afwikkeling van de nalatenschap van Jan Ingen Housz te Wenen 1802, 1803		1 omslag
67	Verklaring waarbij de erfgenamen van Jan Ingen Housz aan hun twee oudste broers volmacht geven tot liquidatie van de boedel 1802 mrt 2		1 stuk
68	Brieven over de liquidatie van de boedel van Jan Ingen Housz door Arnoldus Josephus Ingen Housz, tussen 1 feb 1804 en 5 aug 1827 geschreven aan Nicolaas Jacquin en zijn zoon Joseph Jacquin in Wenen 1804 - 1827		1 omslag
69	Brieven van de Amsterdamse bankier Hope aan de weduwe van Louis Ingen Housz en een brief van diens zoon aan zijn oom Jan Ingen Housz betreffende de verkoop van schilderijen uit de boedel van Louis 1790, 1791		1 omslag
70	Teksten van krantenartikelen uit: - Nieuwe Rotterdamsche Courant, 3 en 4 juni 1905, met artikelen over Jan Ingen Housz; - Neue Freie Presse (Wenen), Abendblatt, 13 jun 1905, met een verslag van het Internationaal Botanisch Congres te Wenen; - Neue Freie Presse (Wenen), Abendblatt, 15 jun 1905. Op blz. 20-22 de rede door Prof.Dr. Julius Wiesner gehouden bij de onthulling (ter gelegenheid van het Internationaal Botanisch Congres) van de portretbuste van Jan Ingen Housz onder de arkaden van het universiteitsgebouw te Wenen; - Frankfurter Zeitung, 20 jun 1905, met een beschouwing over het Internationaal Botanisch Congres te Wenen; - Korte geschreven notitie over het congres, (ca. 1905) 1905		1 omslag
71	Verklaring van de Provinciaal der Nederlandse Provincie van de Minderbroeders inhoudende dat Ludovicus Ingen Housz, zijn vrouw en kinderen, als weldoners van de orde delen in de geestelijke verdiensten van de orde 1780 okt 14		1 stuk
72	Stukken betreffende benoeming, beëdiging, bezoldiging en ontslag van Arnoldus Josephus Ingen Housz voor functies op bestuurlijk, militair en financieel terrein 1795 - 1839 NB. Zie voor Arnoldus Josephus Ingen Housz (1766 - 1859) het Nieuwe Nederlandsch Biografisch Woordenboek III (Leiden 1914), pag. 633-634.		1 omslag
74	Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage van 15 augustus 1873. Nergens blijkt enig verband met de familie Ingen Housz 1873		1 stuk